

Тетяна ГУЦАЛЮК,
учителька початкових класів
Славуцької гімназії №5 Славуцької міської ради,
старша вчителька,

Марина МАРХАЙЧУК,
завідувачка бібліотеки, провідна бібліотекарка,
відмінниця освіти України

Читання для розуму – як фізична вправа для тіла

Працюючи над тим, щоб залучати учнів початкової школи з ООП до читання, використовуємо різні інтерактивні методи, які є цікавими, захоплюючими і доступними для усвідомлення, засвоєння й вироблення навичок читання. Водночас, ми впевнені у тому, дитина має відчувати, що перед нею стоїть певний виклик. Тому наші завдання є диференційованими, аби школярі з різними можливостями могли продемонструвати чи проявити свої можливості та уміння по-різному. Такий підхід допомагає зосередити увагу учнів на засвоєнні одних і тих самих базових ідей або вмінь, але на різних рівнях складності чи абстрактності.

Тут надійним помічником є платформа Genially. Ефективні виховні заходи та уроки НУШ, тим більше для дітей з ООП, мають супроводжуватися наочністю. І це логічно! Адже маленьким школярам до вподоби яскраві зображення, відео, інфографіка, анімації. На думку багатьох учених, саме ці яскраві елементи наш мозок запам'ятовує найкраще.

Практикуємо в роботі елементи технології розвитку творчої особистості (далі ТРВЗ. Автор - розробник — Г.Альтшуллер). Наприклад, робота над портретом літературного героя сприяє вдосконаленню навички свідомого виразного читання, розвиває пам'ять, уяву, образне мислення, читацькі компетентності, збагачує словниковий запас дітей з ООП. Перше знайомство учнів із цією технологією пройшло під час бібліотечного уроку в 1 класі. Впродовж наступних років на уроках читання школярі вдосконалювали уміння та навички складати портрет літературного героя.

Дуже подобається гімназістам з ООП вправа «Арт-майданчик». Пропонуємо саме таке завдання бо, як відомо, «розвиток точних рухів руки сприяє розвитку мови дитини». [3] Чим краще розвинена ручка дитини, тим швидше вона починає говорити, тим краще вона розмовляє. Отже, технологія ТРВЗ зорієнтована на розвиток системного мислення дитини, її творчих здібностей, навчання умінню аналізувати прочитаний твір, складати просту характеристику головних персонажів твору. Наприклад, результат роботи над казкою Катерини Єгорушкіної «Цятки та плямки» у 2 класі.

ТРВЗ-технологія «Портрет літературного героя»

Ім'я	Цяточка, Ляпка
Автор	К. Єгорушкіна
Прописка	казка «Цятки і плямки»
Де живе	на папері
Особисті якості	була уважною, хвилювалася за інших
Мрія	щоб не зникли її подружки
Арт-майданчик	намалюй жирафі цяточки

Дуже часто використовуємо аудіокниги, прослуховування яких під час читання – відмінний підхід, особливо для учнів, які зазнають труднощів у читанні, учнів з дислексією.

Ігрові технології є одними з ефективних методів навчання дітей з ООП. Працюючи над творами, завдання подаємо у вигляді гри. Приклади таких ігор.

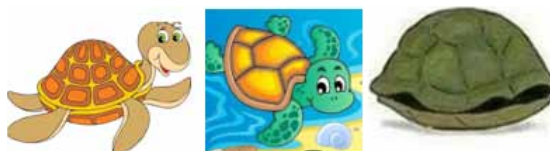
1. Оксана Луцевська. Вірш «Черепашенята».

Гра «Хто є хто?». Уважно прочитайте вірш «Черепашенята», з'єднайте олівчиком родину черепах.

черепаха-мама
 черепаха-тато
 черепашка Че-Че
 черепашка Ше-Ше
 черепашка Та-та

Гра «Хвостики». Яке черепашеня чим займалося?
З'єднайте.

Че-че ховалося
Та-та купалося
Ше-ше задрімало

2. Іван Андрусяк казка «Третій сніг».

Гра «Детективи». Відшукайте слова, що вказують, яким був їжачок. З'єднайте їх з малюнком.

Любив пригостити

Боявся всього

Веселий

Соромився

Працьовитий

Розумний

Знав як захистити свою домівку

Сердитий

Не любив сидіти на місці

Сумний

Гра «Смаколики для їжачка».

Вставте пропущені літери у слова.

ЧЕ__В'ЯЧОК

__АБА

ЖУ__

3. Оксана Кротюк вірш «Гусеня».

Гра «Ремонт».

Вставте букви, що загубилися.

Г__с__н__ (гусеня)

Г__с__к (гусак)

Кн__жк__ (книжки)

Кн__е__рн__ (книгарня)

4. Катерина Бабкіна «Равличні вірші».

Гра «Детективи».

Прочитайте записку, яку вітерець-пустунець розірвав на шматки. Що виростив равлик?

5. Тетяна Мельник вірш «Пінгвіни».

Гра «Вірю-не вірю». Вірите - розфарбуйте кружечок у зеленій колір, ні – у червоний.

Пінгвіни живуть в Антарктиді.

Ці птахи не вміють літати.

В Антарктиді – найдовша у світі ніч.

Пінгвінам холодно у мороз та віхолу

Пінгвіни грають у хокей, катаються на ковзанах.

Щоб відпочити, пінгвіни стають у коло.

Гра «Нагодуй пінгвіна».

З'єднайте олівцем, чим харчуються пінгвіни.

У процесі ігор та інших цікавих вправ діти непомітно для себе та без напруження здобувають певні вміння та навички, знання. Такі завдання сприяють формуванню навичок усвідомленого читання, розвитку зорової пам'яті, мислення.

Застосування інтерактивних, репродуктивних та продуктивних завдань у формі ігрових вправ (ігрофікація – набір сучасних технік і технологій) дозволяє просуватися в персональному розвитку як дитині, так і дорослому. Такі завдання легко вбудовуються в будь-який виховний захід чи урок. За рахунок чітких і зрозумілих алгоритмів діяльності швидко і без зусиль вони сприймаються дітьми. Інтерактивні вправи створюємо на онлайн-сервісах LearningApps.org, Word Art, Jigsawplanet.com. Стає в нагоді генератор ребусів (rebus1.com) унікальна розробка українського мовного контенту. Родзинка цього ресурсу в простому інтерфейсі, можливості миттєво змінювати формат гри відповідно до запитань, урізноманітнити одну й ту саму гру завдяки різним оформленням тощо. Генератор головоломки-філворда «Знайди слова» допомагає навчити дитину читати. Завдання, які ми згенерували, пропонують дитині прочитати слово та з'єднати його з відповідною картинкою. Можемо ускладнити, створивши анаграми, розшифрувати які також допоможуть картинки.

Виконуючи мовно-артикуляційні вправи, учні з ООП опановують основи дикції – чіткої вимови звуків, складів, слів, фраз. Найкращі вправи для цього – швидкомовки та скоромовки — це надзвичайна знахідка для батьків та педагогів. Вони допомагають формувати культуру мовленнєвого спілкування, чисту вимову та правильну артикуляцію, впливають на загальний розвиток мовлення, а також розвивають уяву та фантазію.

Враховуємо необхідність оволодіння учнями з ООП лексичним значенням слова. Під час словникової роботи обов'язково використовуємо малюнки, ілюстрації, відеоролики. Вони сприяють кращому розумінню значення слова, збагаченню словникового запасу та розширюють світогляд.

Наприклад, словникова робота над оповіданням Галини Ткачук «Гойдалка над кленом» супроводжується як ілюстрованим матеріалом, так і відеороликом (<https://www.youtube.com/watch?v=26ubnOjNnI8>).

ДЕЛЬФІНИ

ДЕЛЬФІНІЇ

- Розгляньте малюнок. Що робить дівчинка?

- Як думаєте, є така професія – шити одяг? Як вона називається?

Кравець (швачка) - той хто ремонтує, шие одяг.

Використовуємо елементи технології сторітеліг та методики Хібукі-терапії. Обійми – це одна з найдивовижніших речей, що здатна заспокоїти дитину. Хібукі – унікальна терапевтична іграшка, яка допомагає діткам, у яких «яскраво

проявлені ті чи інші симптоми травматизації психіки через війну».[6] Оскільки в Україні, на жаль, поки що неможливо придбати Хібукі, ми адаптували цю методику для подальшої роботи. У вправі «Розкажи свою історію» запропонували малечі принести свою м'яку улюблену іграшку та розповісти свою історію, вона могла бути вигаданою або своєю – пережитою. Дітвора, говорячи від імені улюбленця, розповідала про свої почуття та емоції. Було й домашнє завдання від віртуального Хібукі: підібрати загадку або вивчити вірш. Такий метод стимулював школярів до пошукової роботи.

Відбір творів для дітей з ООП будується за принципом доступності та з урахуванням вікових особливостей. За рахунок чітких, коротких і зрозумілих алгоритмів діяльності, достатньої кількості наочності, поетапного переходу від конкретного до абстрактного та індивідуального темпу роботи, завдання дають можливість досягнути гарних результатів у формуванні навичок читання, розвитку пам'яті, наочно - образного мислення, мовлення дітей з ООП. Дуже важливо для таких дітей правильно підібрати зображення, воно має бути зрозуміле, чітке, яскраве і не викликати у них негативних асоціацій.

Учителям варто усвідомлювати, всі форми та методи роботи з молодшими школярами з ООП над художніми текстами покликані розвивати не тільки елементи читацької компетентності, а й ті уміння і навички, які актуальні для роботи з інформаційними текстами. Слід пам'ятати, що діяльність дітей з ООП оцінюється не лише з позиції набутих знань, а насамперед – з позиції розвитку. Учні вчать уважно читати, коментувати, розуміти завдання і тексти на всіх уроках. Отже, читання художньої літератури дітьми є надійним джерелом психофізичного розвитку, засобом корекції та компенсації вищих психічних функцій: мислення, пам'яті, мовлення, уяви, збагачення словникового запасу.

Використані джерела

1. Гуцалюк Т., Мархайчук М. Промоції читання як чинник розвитку та креативного мислення здобувачів освіти: співпраця вчителя початкових класів та бібліотекаря гімназії [Текст] / Читання як життєва стратегія /Зб.наук. та наук.-метод.пр. [ред. кол. І.Б.Вашеньяк (гол.) та ін.].- Хмельницький:Вид.ХОІППО імені Анатолія Назаренка, 2023.- 48 с.- [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://surl.li/qrbnt>

2. Державний стандарт початкової загальної освіти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/ontd>

3. Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. – К.: Видавнична група «АТОПОЛ», 2011. – 274с.

4. Концепція розвитку інклюзивної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/bhsq>

5. Стаття «Нова українська школа: свідоме читання, а не конкурс на швидкість» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/acoix>

6. Стратегія розвитку читання на період до 2032 року «Читання як життєва стратегія».[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/gzjcg>

7. Хібукі-терапія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/qrbfk>